

SENSE BARRIS NO HI HA BARCELONA

EL RAVAL SUD I EL GÒTIC SUD

Diari del Pla de Barris. Març 2020

Gratuït. Agafa'm!

Ajuntament de
Barcelona

PLA DE
BARRIS
BARCELONA

Sumari

- 1**
Portada
- 2**
Editorial
- 3**
Dia a dia,
barri a barri
- 4/5**
Accions
- 6/7**
Projecte
fotogràfic
- 8**
Canal barri
- 9**
El Pla de Barris
en xifres
- 10**
La crònica
- 11**
L'entrevista
- 12**
Memòries
a la contra

Editorial

Un barri són els nens i les nenes jugant a la plaça, la conversa a la cua del forn amb la veïna que fa dies que no veus, els avis fent la partida de petanca sota un arbre, el grup de mares de l'AMPA preparant el Carnestoltes i milions de petits moments en què la ciutat es fa comunitat. El barri és també la memòria enganxada a les pedres de les cases i a l'asfalt dels carrers: les lluites per aconseguir barris dignes, les assemblees a l'associació de veïns, cada desnonament aturat posant-hi el cos per evitar vides trencades, les manifestacions demanant una biblioteca, un autobús o un camp de futbol, i els milers de moments en què els veïns i veïnes s'han arremangat per exigir, resoldre o construir respostes a les necessitats socials de la comunitat. I els barris també són la llavor de futur, allà on el Wang, el Carlos, la Mariona, l'Ayla, el Mohamed, la Cristina, el Marcelo, el Ferran, mentre juguen junts al pati de l'escola o a la plaça, van donant forma a la Barcelona que ja és aquí.

El Pla de Barris és només un instrument per ajudar a enfortir la vida a la ciutat i per combatre la soledat i l'individualisme, que amenacen el que és més indispensable per als éssers humans: viure en comunitat. El Pla de Barris és una taula parada per seure-hi, discutir i posar-se a treballar amb tots els qui estimen els carrers que trepitgen. S'han dut a terme centenars de projectes, s'han arreglat escoles i places, s'han fet classes de música i plans d'ocupació, s'han rehabilitat edificis i s'han fet programes per a la gent gran, però el més important no és res de tot això. El que és fonamental és haver millorat una mica la vida de barri, la que ens fa sentir acompanyats, la que ens fa aixecar la persiana i llevar-nos amb un somriure i ganes de sortir al carrer.

Sense barris no hi ha ciutat, però el barri no són només els edificis i els carrers; un barri és una comunitat de ciutadans que se'l fan seu, que el viuen i el pateixen i, sobretot, que es comprometen amb el seu futur. Gràcies a tots els que cada dia ajudeu a fer del vostre barri un lloc millor per viure-hi.

Ada Colau Ballano
L'Alcaldessa de Barcelona

Edita
Ajuntament de Barcelona
Cap editorial
Mar Padilla
Consell redactor
Equip del Pla de Barris
Redacció
Joan B. Roselló
Lorena Montón
Mar Padilla
Esperança Sierra Serra
Direcció d'art i disseny
Agitació Gràfica
Mot
Impressió
Rotimpres
© Textos: els autors
© Il·lustracions: els autors
© Fotografies: els autors
Aquest diari ha estat
confeccionat amb paper
reciclat i imprès localment.
Març de 2020

El Borsí, al barri el que és del barri

El futur de l'emblemàtic edifici del Borsí, al Gòtic de Barcelona, ja ha estat dictat: serà per a usos veïnals i contindrà una ampliació de la biblioteca pública. D'aquesta manera s'esvaeix la idea original de vendre'l a un grup inversor americà o convertir-lo en un museu. S'ha aconseguit gràcies al treball de la plataforma cívica El Borsí per al Barri conjuntament amb el Pla de Barris i el Districte de Ciutat Vella.

REDACCIÓ —

Quan el 2009 l'Escola d'Arts va tancar, l'edifici neoclàssic de Tiberi Sabater i Carné va caure en desús i en estat d'abandonament. Els rumors sobre el seu futur i els seus possibles usos com a espai privat destinat a equipaments culturals van provocar que les veïnes i els veïns del Raval Sud es constituïssin en la plataforma El Borsí per al Barri. Les seves reivindicacions eren clares: retornar aquesta infraestructura al veïnat per tal que se'n pogués fer un ús social i comunitari amb la finalitat de desenvolupar-hi activitats d'impacte positiu per al barri. D'aquesta manera, el Districte de Ciutat Vella va intervenir-hi amb el Pla de Barris, per trobar el consens amb els membres de la plataforma i el Consorci de Biblioteques. Després de diverses reunions de treball per definir-ne conjuntament els futurs usos, es va obrir un concurs arquitectònic per recollir totes les demandes i reformar aquest edifici de 2.100 metres quadrats, planta baixa i tres pisos en la seva totalitat per tal de convertir-lo en un equipament públic i comunitari.

01

02

01 Inauguració de l'exposició "Setze barris. Mil ciutats" a l'edifici Borsí.

02 Façana del Borsí, a la plaça de la Verònica.

La futura intervenció de l'històric edifici, que gaudeix de la protecció com a bé cultural d'interès local, l'executarà l'equip d'arquitectes barceloní Elías Torres i Martínez Lapeña. Part del projecte preveu la restauració de pintures, motllures, marbres, portes i altres elements ornamentals originals, com la gran escalinata, i el descobriment del tram de la muralla romana que envoltava l'antiga Barcino, que travessa l'edifici. També se'n conservaran i restauraran les escultures de la façana principal, obra de Joan Roig i Rossend Nobas.

Pel que fa a la Biblioteca Gòtic Andreu Nin, amb entrada per la plaça de la Verònica, disposarà d'aquesta ampliació de 950 metres quadrats, un eix vertebrador relacionat amb la literatura catalana contemporània donarà una importància especial als espais destinats a joves, infants i la divulgació del món digital, així com a la consulta de llibres, revistes, audiovisuals i altres elements culturals que garanteixin l'accés a la cultura per part de la gent del barri. D'altra banda, l'equipament sociocultural veïnal, amb entrada pròpia pel carrer d'Avinyó, gaudirà de 800 metres quadrats destinats a espais polivalents, tallers de música i altres activitats, i una cantina. A més, 350 dels metres quadrats totals seran per a usos compartits de tots dos equipaments, com per exemple la sala auditori o l'espai jove.

Finalment, cal destacar els futurs treballs d'aïllament acústic a tot l'edifici i la instal·lació de plaques fotovoltaïques per generar energia solar i convertir aquest edifici clàssic en una construcció sostenible.

Per últim, i per tal de mantenir viu l'impacte positiu del Borsí per al barri, s'ha habilitat part de la planta baixa per a ús de la mateixa plataforma veïnal i activitats relacionades amb l'enfortiment del futur equipament. —

El moviment veïnal, clau per al retorn del Borsí

La plataforma del Borsí ha estat un element essencial per al barri a l'hora d'articular les demandes veïnals i estipular-ne els futurs usos. La Teresa, membre de la plataforma, ens ho explica: "A principis del 2016 vam crear la plataforma quan va sortir la notícia que el Borsí es podria arribar a convertir en el museu de Woody Allen. Això va fer que ens mobilitzéssim, busquéssim i apleguéssim veïns i veïnes per tal de reclamar-lo com a espai destinat a equipaments veïnals. En aquest punt ens vam reunir amb l'anterior regidora i li vam exposar les nostres reivindicacions: bàsicament, que el Borsí no estigués tancat i que no acceptàriem de cap de les maneres que es fes un ús privat de l'edifici. Al nostre barri hi ha molts equipaments culturals de caràcter privat, però hi ha pocs espais destinats als equipaments veïnals. Els dos grans eixos eren el dret a fer-ne un ús públic i garantir l'accés a la cultura de manera gratuïta, d'una banda, i, de l'altra, crear un espai de trobada per a les persones del barri. A partir d'aquí se'ns va informar que l'Institut de Cultura volia destinar també la meitat del Borsí a un equipament obert a la resta de la ciutat i es va plantejar la proposta d'incorporar-hi una ampliació de la Biblioteca Andreu Nin, que va ser acceptada ràpidament."

01

02

01 El vestíbul del Borsí va cotenir l'Escola de Belles Arts i l'Escola d'Arts i Oficis.

02 El Borsí es destinarà a equipament d'usos i gestió veïnal, i a l'ampliació de la Biblioteca Andreu Nin.

Accions

REDACCIÓ —

El Pla de Barris del Raval sud i el Gòtic sud és una realitat de més de 60 accions en marxa, però és, sobretot, una immensa trama de persones amb un motor comú: la lluita contra les desigualtats. Aquesta trama demostra com podem canviar les coses gràcies a les reflexions, el treball i l'empenta d'un munt de persones: les que conformen els grups impulsors de cada pla —formats per veïnes i veïns de cada barri—, les que formen part dels equips municipals del districte de Ciutat Vella i els membres de desenes d'entitats, associacions i cooperatives de cada barri. A continuació us expliquem algunes d'aquestes 62 accions.

Baixos de protecció oficial**O com impulsar el negoci local**

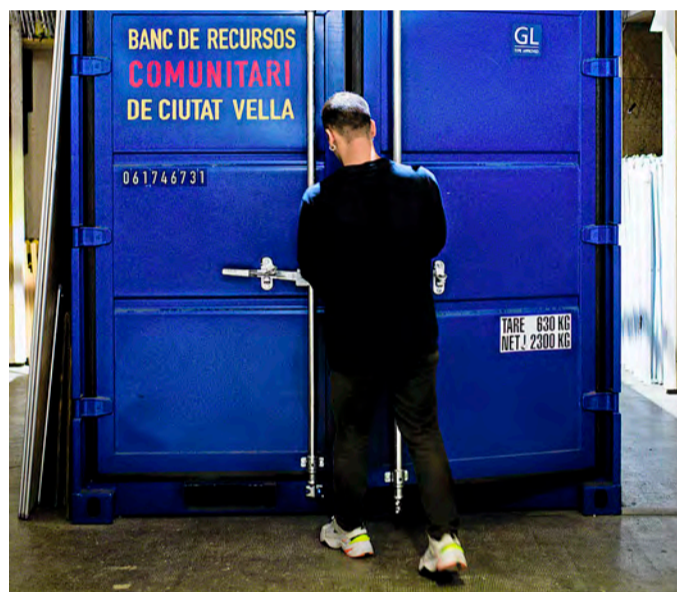
Baixos de Protecció Oficial és un programa de l'Ajuntament que busca evitar la gentrificació i impulsar un comerç diversificat, plural i econòmicament sostenible al Raval sud i el Gòtic sud. A l'agost de 2018 es van destinar 1,5 milions d'euros a comprar i rehabilitar diverses plantes baixes i locals per posar-los a disposició, en forma de concurs públic, a diferents iniciatives empresarials que basessin les seves propostes en activitats de proximitat i d'interès comunitari per al veïnat. El 2018 es va resoldre la primera convocatòria amb 8 projectes, que actualment estan desenvolupant la seva activitat, i el 2019 es van adjudicar 8 locals més. Un exemple és Oasiurbà. Aquesta associació sense ànim de lucre, formada per l'Associació Base-A, el col·lectiu Arquitectes de Capçalera i l'associació Bioarquitectura Mediterrània, té una dilatada experiència en arquitectura social. La proposta es planteja com a oficina d'atenció personalitzada sobre problemes d'habitatge a les persones en risc d'exclusió social mitjançant les rehabilitacions, el suport legal, la salut comunitària i els tallers de bioconstrucció.

02

Banc de Recursos Mancomunats**Una butxaca màgica on trobar-hi de tot**

El Banc de Recursos Mancomunats és una iniciativa públicocomunitària impulsada per diverses entitats sota el nom d'Itaka (Impulsem SCCL, Colectic, AEIRaval i la Fundació Joan Salvador Gavina), Barcelona Activa, el Pla de Barris i el Districte de Ciutat Vella. Tot i que el banc es caracteritza per oferir recursos d'infraestructura i serveis (des de carpes o cadires fins a la gestió d'equips de so o llums) als organismes, col·lectius i associacions veïnals per a les seves accions i esdeveniments, el rerefons de la seva activitat és molt més ampli i profund. El mateix banc funciona com a espai per mancomunat de manera gratuïta material entre les mateixes entitats del barri i alhora és una iniciativa que té com un dels seus objectius principals formar i inserir laboralment joves en risc d'exclusió en tot tipus d'esdeveniments a la via pública que comportin la gestió i l'organització d'infraestructures. També, el Banc obre una nova via al reciclatge i als nous usos d'equipament i materials, al mateix temps que en promou la sostenibilitat a través de la seva reutilització.

01

Can 60**La fàbrica que torna al veïnat**

Després de la compra per part de l'Ajuntament a un grup inversor alemany per sis milions d'euros i un cop deslliurada de l'especulació immobiliària (el seu destí havia de ser la construcció d'apartaments de luxe), el futur de l'antiga Casa-fàbrica Tarruella, coneguda popularment amb el nom de Can 60, ja està decidit: serà un equipament municipal vinculat a la memòria del barri i a la joventut. Per tal de fomentar la participació juvenil en la confecció i recollida de propostes, s'han ubicat dos mòduls a la rambla del Raval amb un equip educatiu per configurar un nou espai d'estada i participació de joves d'entre 16 i 25 anys. Aquesta acció de participació directa, batejada amb el nom de #Kn60lab, pretén connectar aquesta franja d'edat amb els problemes més immediats del barri a través de la generació i creació dels continguts del futur equipament juvenil. En altres paraules, el que es busca és incidir en el disseny d'usos de Can 60 tenint en compte les seves necessitats i voluntats reals i alhora sembrar la llavor de grups de joves que s'autogestionin per acabar donant vida a l'equipament juvenil. Can 60 continuarà també una part important d'habitatge públic i espais de memòria popular del barri, amb presència d'entitats com l'Ateneu Enciclopèdic Popular i l'entitat Factoria Heliogràfica amb el seu fons de material fotogràfic. D'aquesta manera, es tanca una vella reivindicació veïnal i s'obre una nova etapa per a aquest icònic edifici de 5.500 metres quadrats. La Casa-fàbrica Tarruella va ser construïda el 1833 al carrer de la Riereta i avui en dia és un dels pocs exponents de les construccions industrials al Raval, popularment coneguda per haver donat nom a l'expressió "això sembla Can Seixanta".

03

L'antiga fàbrica es reconvertirà en un equipament per al veïnat del Raval**Amb el Banc de Recursos les entitats poden compartir infraestructures i serveis**

- 01 El Banc de Recursos dona servei a les entitats socials i culturals del Districte de Ciutat Vella.
- 02 Els primers baixos de protecció oficial es van ocupar al mes de gener de 2019.
- 03 Can Seixanta es va construir el 1833 i era propietat del fabricant de teixits Magí Tarruella.
- 04 Entrada renovada de l'escola.
- 05 Un equip de treballadors rehabilita un pis.
- 06 La xarxa ajuda a la inserció laboral.
- 07 Imatge de la campanya del programa de renovació de finestres al Raval i al Gòtic.

Xarxa Laboral

Un per a tots i tots per a un

La Xarxa Laboral del Gòtic va néixer el 2013 com una iniciativa en col·laboració entre entitats públiques i privades. Davant el risc d'exclusió social que pateixen alguns dels ciutadans del barri del Gòtic sud per la seva gentrificació i turísticació, es va plantejar crear un organisme transversal la missió principal del qual fos "facilitar la inserció sociolaboral de les persones en situació de vulnerabilitat mitjançant la posada en comú i l'optimització dels recursos, serveis i programes de què cadascun d'aquests agents aliats disposa". D'aquesta manera es va articular aquesta xarxa amb la participació de serveis municipals, entitats d'inserció sociolaboral i l'associació de comerciants, entre d'altres, que ha esdevingut un pont comunitari entre serveis públics, el teixit social i l'empresarial. La feina dels que integren la Xarxa Laboral Gòtic es plasma en cinc grans blocs: el primer es destina a l'assessorament i l'orientació sociolaboral, juntament amb la tramitació de recursos i prestacions socials; el segon bloc el constitueix la formació, que va des de l'alfabetització bàsica fins a cursos específics i la formació ocupacional en diversos sectors (restauració, neteja, lleure, artesanía, etc.); el tercer bloc agrupa acollida, habitatge i salut, i ofereix centres temporals o suport als processos d'emancipació; el quart bloc comprèn la inserció laboral en diferents àrees, i finalment el cinquè bloc engloba els serveis i els recursos que la Xarxa destina a les empreses.

05

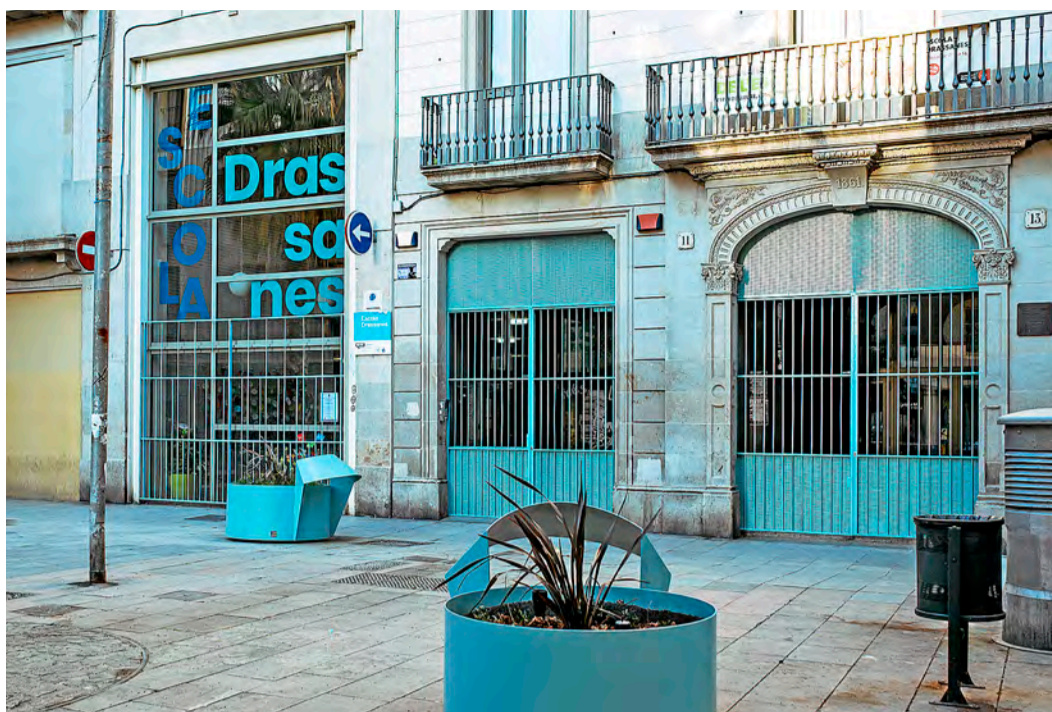
06

Finestres noves

La millor opció per frenar la contaminació acústica

El Raval sud i el Gòtic sud és una de les zones més afectades per la contaminació acústica, per la gran quantitat d'oferta d'oci nocturn que s'hi proposa i la gran mobilització de persones i vehicles que hi transiten. El fet que sigui un barri residencial de carrers estrets, edificis antics i habitatges mal aïllats posa els veïns i les veïnes al centre d'un futur problema de salut pública. Segons l'Organització Mundial de la Salut (OMS), l'exposició a alts nivells de soroll ambiental pot tenir com a conseqüència malalties cardiovasculars, com la hipertensió arterial, derivades del trastorn del son i de l'estrès.

Amb la finalitat de prevenir i aturar aquest fenomen, el Pla de Barris ha iniciat el Programa d'Arranjaments de Finestres a Ciutat Vella al qual s'han destinat 500.000 euros per actuar en més de 150 habitatges. Les subvencions per als residents permanents van des d'un 50 fins a un 90 %, segons la renda, i en queden exclosos els habitatges d'ús turístic (HUT). Amb aquest programa s'espera dignificar i millorar les condicions de vida dels veïns i les veïnes perquè puguin viure el seu dia a dia amb les mateixes condicions que la resta de ciutadans de Barcelona. En les dues convocatòries realitzades s'hi han presentat més de 60 sol·licituds.

04

L'educació al Raval sud i el Gòtic sud

Una promesa de futur

Una de les línies més importants en què vol incidir el Pla de Barris és l'educació. Per aquest motiu, al Raval sud i el Gòtic sud s'hi han desenvolupat diferents projectes i iniciatives, com ara les intervencions que s'han realitzat a les entrades de les escoles Drassanes, Rubén Darío, i Collaso i Gil a càrrec dels arquitectes de Leku Studio. El seu objectiu és potenciar les dinàmiques d'estada per tal d'afavorir les relacions entre famílies, alumnes i professorat dels centres a través de mobiliari urbà, paviment decorat, i senyalització i espais lúdics.

Una altra iniciativa destacada és el projecte RavalSteam, en col·laboració amb la UPF, l'Escola Drassanes i la seva AMPA, i l'Institut Milà i Fontanals, que busca promoure l'interès per les disciplines STEAM (ciència, tecnologia, enginyeria i matemàtiques). En aquest context, es realitzen tallers d'impressió 3D, objectes interactius, programació, robòtica, etc. Aquests tallers, a més de fomentar les competències STEAM, busquen també incentivar les relacions educatives dels infants, les famílies i el professorat amb els centres de primària, de secundària i universitaris.

El projecte Prometeus, per la seva banda, centra el focus en l'accés dels joves i les joves estudiants del barri a les universitats un cop han acabat l'institut. El grup impulsor de Prometeus és l'entitat AEIRaval i el diari *El Raval*, juntament amb els instituts Milà i Fontanals i Miquel Tarradell, el Consorci d'Educació, l'Institut d'Educació, el Districte de Ciutat Vella i el Pla de Barris. Per a la consecució dels seus objectius i superar els esculls econòmics, lingüístics, d'expectativa educativa i d'imaginari que actuen com a fre d'accés a la universitat, es proposen dues línies de treball. La primera s'orienta en la gratuïtat dels graus universitaris mitjançant premis, beques-salari, etc., i la segona es basa en diferents accions, com l'acompanyament i la tutorització de l'alumnat des de l'institut fins a la universitat. Actualment més de 50 joves del Raval formen ja part del projecte Prometeus.

Es renoven algunes de les entrades de les escoles públiques per afavorir la relació entre famílies, alumnes i professorat

El Raval sud i el Gòtic sud

07

Joan Tomás — El Raval sud
Manifestació veïnal al seu pas per l'Àgora Juan Andrés Benítez, 2018

Joan Tomás — El Gòtic sud
Porta tapiada després del desallotjament
de la casa del carrer de Correu Vell, 3, 2018

Aquestes fotografies formen part de la col·lecció "Setze barris. Mil ciutats: Fotografies per a altres relats de Barcelona", exposada des del 16 de febrer fins al 31 de març del 2019 a l'edifici del Borsí (plaça de la Verònica, al barri Gòtic).

A BARCELONA REVERTIM LES DESIGUALTATS ENTRE ELS BARRIS DE LA CIUTAT

El Besòs i el Maresme
La Verneda i la Pau
El Bon Pastor i Baró de Viver
La Trinitat Nova
Zona Nord
La Trinitat Vella
Les Roquetes
Sant Genís dels Agudells i la Teixonera
La Marina
El Raval sud i el Gòtic sud

Editorial
L'educació als barris
Barris d'oficis

Pàg. 2-3

Mapa de les obres
del Pla de Barris

Pàg. 4-5

Accions del Pla
de Barris

Pàg. 6-7

Entrevista a la contra:
Oriol Nel·lo

Pàg. 8

L'educació als barris, una arma carregada de futur

EL SUPLEMENT – DIARI DEL PLA DE BARRIS

REDACCIÓ —

En la lluita contra les desigualtats, el Pla de Barris, conjuntament amb l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona, el Consorci d'Educació i l'Institut de Cultura de Barcelona, desenvolupa un centenar d'actuacions —quantitatives i qualitatives— per millorar l'educació en els barris més vulnerables. L'Ajuntament de Barcelona ha invertit 29 milions d'euros en posar en marxa obres de millora d'estructura, implementar tecnologies de la informació i la comunicació, i reforçar els equips pedagògics amb la incorporació de perfils socials als centres escolars. Aquestes millores han arribat a escoles bressol, centres d'infantil i primària, i instituts dels 16 barris del Pla de Barris, com per exemple l'institut escola Trinitat Nova, el Til·ler, l'institut Rambla Prim o l'escola Bàrkeno.

“No hem de deixar mai els professors sols”, diu el Joan Artigal, el director del nou institut Trinitat Nova, al barri del mateix nom. El Joan creu que la veritable arma educativa és la suma d'una comunitat formada per l'escola, la família, el barri i les administracions, amb objectius comuns. Aquesta escola, amb una proposta educativa global i la seva remodelació integral, va pel camí de ser un nou pol educatiu de referència a Barcelona. Un dels pilars d'aquest projecte és oferir una educació de llarg alè, un camí que comença en l'escola bressol i acaba al batxillerat. La segona idea és que l'escola ha de ser un espai obert a tot el veïnat, una nova biblioteca-mediateca i el gimnàs, uns espais que es vol que siguin oberts al barri per a ús de tots els veïns i veïnes, dins i fora de l'horari escolar. El tercer pilar d'aquest centre és que inclou la comunicació audiovisual com a eix transversal per a totes les edats.

Com a la Trinitat Nova, la cultura i la seva expressió en les diverses disciplines artístiques (música, circ, teatre, dansa, audiovisuals, plàstica, poesia...) ha entrat a totes les escoles i instituts amb el programa Pla de Barris, amb el convenciment que l'art ajuda a crear un entorn més atractiu, i permet treballar competències relacionals i valors com el compromís, el treball en grup, la convivència, l'esforç, entre altres, a la vegada que ofereix experiències artístiques a nenes i nens que, sovint, no tenen l'oportunitat d'experimentar. La Caixa d'Eines (catàleg de propostes artístiques que ajuden les escoles a triar el projecte que més s'adeqüi a les seves necessitats), EducArtS (proposta artística a les escoles de Zona Nord de Nou Barris) i la proposta d'audiovisual o música com a eix vertebrador de tot el projecte educatiu de l'le Trinitat Nova o el Til·ler de Bon Pastor són exemples que expliquen aquesta voluntat.

Les propostes de Vozes (ensenyaments musicals, especialment instruments de corda i corals),

Integrasons (orquestes de percussió) i EducArtS (música, circ, teatre i dansa) permeten que fora de l'horari escolar els nens i les nenes puguin seguir gaudint de la cultura si així ho desitgen.

No hem d'oblidar la importància de l'educació en el lleure, on també diversos informes ens alerten de les desigualtats existents en l'oferta entre uns barris i altres de la ciutat. Per aquest motiu el Pla de Barris, juntament amb l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona, impulsa el projecte Babab (creació de nous espais i caus, i suport als existents) i el projecte Temps de Joc (espai de trobada els dissabtes al matí on l'esport s'utilitza com a eina educativa). —

01 Participants del programa EducArtS a la rua de Carnestoltes.

02 Un alumne aprèn circ amb el programa Caixa d'Eines.

Barris d'Oficis: una oportunitat real d'aprendre treballant

L'ocupació com a prioritat per combatre les desigualtats

03

04

05

REDACCIÓ —

Un grup d'alumnes rep classes per aprendre a cuidar persones dependents. Entre tots fan un mural: s'han dibuixat ells mateixos cuidant uns avis en un espai luminós, a l'aire lliure. En una cantonada del mural s'hi llegeix: "Un moment nou, diferent i millor." Parlen dels avis i d'ells mateixos. Molts d'aquests alumnes tenen més de 50 anys i fins fa poc vivien en l'atur o encadenant treballs precaris. Amb el programa Barris d'Oficis, la seva sort ha canviat. El Mariano, conegut per tothom com el Mariano a Sant Genís dels Agudells, treballava els matins cuidant un home de 89 anys amb demència senil, als migdies en un magatzem i a les tardes a un bar. "Tot per una misèria", diu. Ara, el Mariano té probabilitats reals que millori la seva situació laboral i, amb ella, el seu futur. Des del 2019 el Mariano és una de les 75 persones que cursa el Barris d'Oficis, un programa de treball i formació que inclou un contracte laboral d'un any, a jornada completa i amb unes condicions salarials dignes. D'aquesta manera, els alumnes seleccionats poden dedicar tot el seu temps i la seva energia a aprendre un ofici sense interrupcions, ja que reben un sou i, per tant, tenen la seguretat que al llarg de tot aquest temps podran

pagar les factures mensuals. El Mariano és conscient que aquest programa és un tren que no pot deixar escapar: "Em donen un bon títol, em paguen i m'ajuden a buscar feina." I creu en el seu nou futur com a cuidador: "D'alguna manera, és una feina que ja he fet, m'agrada la gent i tinc facilitat per relacionar-me, la veritat", diu convençut.

Una tarda d'hivern, a les classes del programa Barris d'Oficis, el Mariano, amb 29 companys i companyes més, rep les indicacions de la Macarena, la professora que ensenya les primeres nocions sobre la percepció de les cures i el treball entre persones. Toca parlar sobre el respecte al temps i a la paraula dels altres, aprendre a escoltar i a teixir de forma metafòrica —i també real, amb un joc de corda— una xarxa de confiança i suport. Al llarg dels pròxims mesos, els alumnes rebran també formació de pautes d'higiene, alimentació, mobilitat o acompanyament social per millorar la qualitat de vida de les persones que cuidaran.

La Mireia Donés és coordinadora de Barris d'Oficis a la Fundació Sant Joan de Déu, una de les entitats que desenvolupa el programa. Li brillen els ulls quan parla del repte que suposa: "Les persones que fan el curs són molt heterogènies, i han viscut situacions vitals diferents i complexes."

El programa Barris d'Oficis, adreçat a persones residents als barris on l'Ajuntament de Barcelona desplega el Pla de Barris, ofereix aquesta formació d'atenció socio sanitària a persones en situació de dependència, però també d'altres feines, com auxiliar socio sanitari, cura de persones en situació de dependència, neteja industrial i gestió de residus, i manteniment i reparació. —

- 03 Una tarda en una classe del programa Barris d'Oficis.
- 04 Una veïna de la Marina promociona el programa La Marina Dona Empenta.
- 05 Participants al projecte Las Magas, a la Trinitat Vella.

A diferents necessitats, diferents respostes

REDACCIÓ —

Una de les causes més importants que defineix la desigualtat és el nivell d'atur i la precarietat laboral. Per tant, ja des dels inicis del Pla de Barris, l'activació econòmica dels barris ha estat un objectiu bàsic del programa. Amb un pressupost de més de 10 milions d'euros, s'han posat en marxa més de 70 projectes i programes per reduir l'atur i millorar les oportunitats laborals des de diferents fronts, amb respostes més adequades a necessitats diferents, sumant esforços amb Barcelona Activa, amb els equips de districte i amb la xarxa d'entitats de cada territori. El programa Barris d'Oficis treballa en l'àrea de la formació i el foment de l'ocupació i sempre amb perspectiva de gènere, i n'hi ha molts altres. Per a les empreses ubicades als polígons industrials s'ha posat en marxa un pla de dinamització que ofereix serveis d'estratègia de vendes o d'acompanyament i treball de *networking* en fires de la ciutat. També s'han engegat a tots els barris una sèrie d'accions d'impuls de l'economia social i solidària, com el cas de Las Magas a la Trinitat Vella, un projecte per formar-se en l'elaboració de vestuari d'espectacles. Una altra de les línies de treball és la dinamització econòmica en el mateix barri, que ajuda a finançar iniciatives posades en marxa pel mateix veïnat, moltes vegades com a resposta a la brutal crisi econòmica dels últims anys. —

L'àmbit d'activació econòmica del Pla de Barris ha posat en marxa més de 89 programes per millorar les oportunitats laborals

Sense barris no hi ha Barcelona

Mapa d'obres del Pla de Barris

El Raval sud i el Gòtic sud

01. Reurbanització i millores dels jardins de les Voltes d'en Cirés per potenciar l'ús i la programació d'activitats per al veïnat als equipaments del voltant dels jardins.
02. Reurbanització i millores de la rambla del Raval, plaça de Salvador Seguí i plaça de Vázquez Montalbán per dinamitzar els espais, potenciar-hi els usos veïnals, afavorir la convivència i connectar els tres espais.
03. Millores als Jardins de Sant Pau del Camp.
04. Millores de la façana del Centre Cívic Drassanes.
05. Millores dels espais d'entrada de les escoles Drassanes, Rubén Darío, i Collaso i Gil.
06. Remodelació de la plaça de Sant Miquel: nou espai sense cotxes i ampliació de la zona de jocs.

La Marina

07. Nou espai per a joves i entitats del barri de la Marina.
08. Millores dels entorns de l'espai públic de l'antiga colònia Santiverí.
09. Renovació i millora dels Jardins de la Mediterrània.
10. Instal·lació de nous ascensors verticals a la zona del Polvorí.
11. Nova pista de bàsquet als Jardins Can Farrero.
12. Reurbanització i millores de la zona verda del carrer de la Química.
13. Construcció d'un *skate park* a la plaça del Moviment Obrer.
14. Millores a l'Escola Enric Granados.
15. Millores a la sala de teatre de l'Escola Bàrkeno.

Sant Genís dels Agudells i la Teixonera

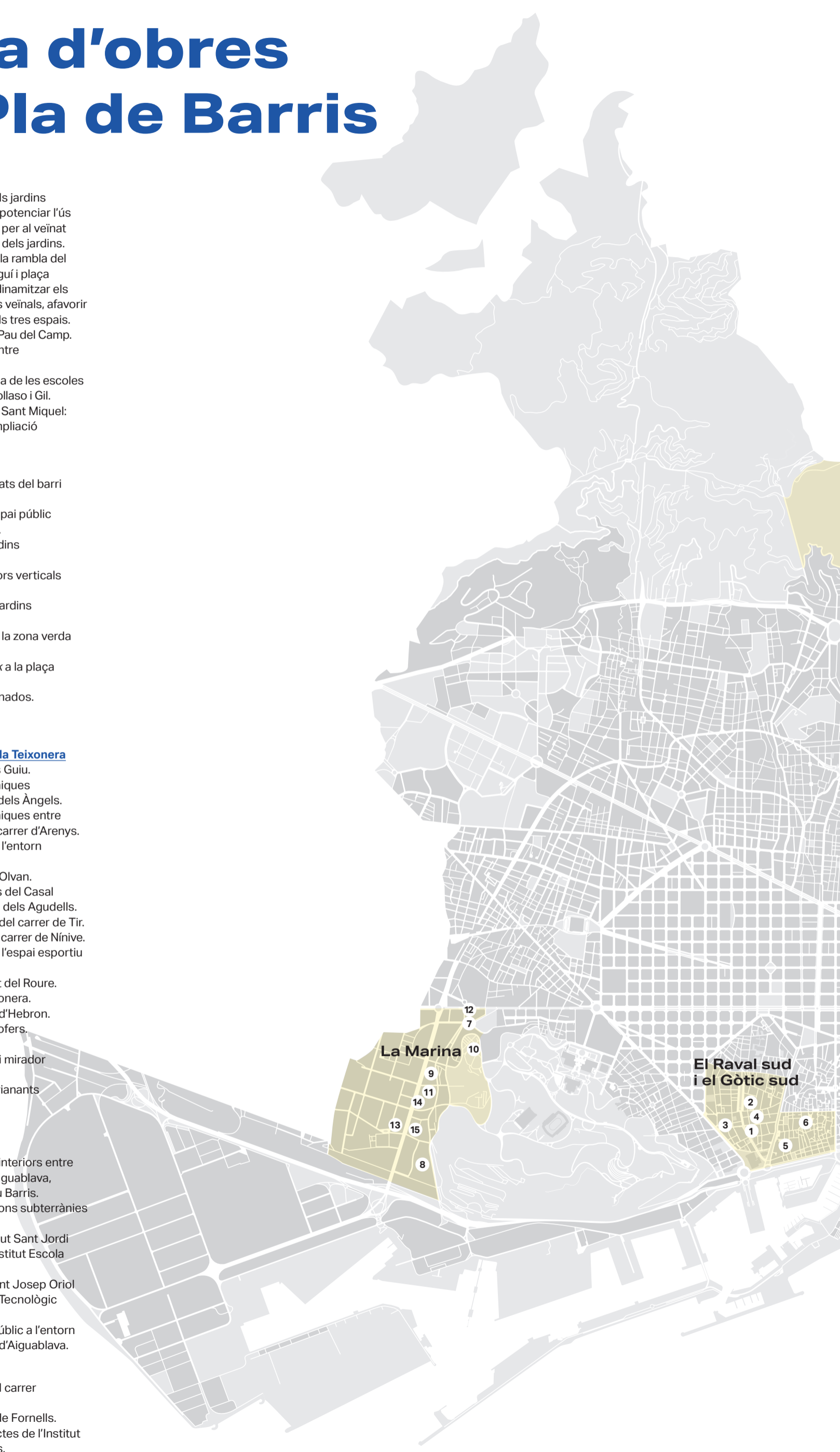
16. Millores a la plaça de Matías Guiu.
17. Instal·lació d'escales mecàniques al carrer de la Mare de Déu dels Àngels.
18. Instal·lació d'escales mecàniques entre el carrer de Samaniego i el carrer d'Arenys.
19. Reurbanització i millores de l'entorn de la masia Can Soler.
20. Reurbanització del carrer d'Olvan.
21. Reurbanització dels entorns del Casal de Gent Gran de Sant Genís dels Agudells.
22. Reurbanització dels jardins del carrer de Tir.
23. Reurbanització i millores del carrer de Nínive.
24. Reurbanització i millores de l'espai esportiu de La Campa.
25. Millores a la plaça de la Font del Roure.
26. Millores a la plaça de la Teixonera.
27. Millores a la plaça de la Vall d'Hebron.
28. Millores a la plaça dels Garrofers.
29. Millores a la plaça d'Isop.
30. Creació d'un nou parc urbà i mirador al carrer de Santa Rosalia.
31. Instal·lació d'escales per a vianants al carrer de Sant Crispí.
32. Millores a la Casa Taxonera.

La Trinitat Nova

33. Reurbanització dels espais interiors entre els carrers de Portlligat, d'Aiguablava, de Maria Zambrano i de Nou Barris.
34. Arranjament de les connexions subterrànies de la Casa de l'Aigua.
35. Remodelació total de l'Institut Sant Jordi i creació d'un nou centre: Institut Escola Trinitat Nova.
36. Millores a l'antiga Escola Sant Josep Oriol per convertir-la en l'Institut Tecnològic de Barcelona.
37. Millores puntuals a l'espai públic a l'entorn dels carrers de la Pedrosa i d'Aiguablava.

Les Roquetes

38. Reurbanització i millores del carrer de Mina de la Ciutat.
39. Reurbanització de la plaça de Fornells.
40. Millores del pati i la sala d'actes de l'Institut Escola Turó de les Roquetes.

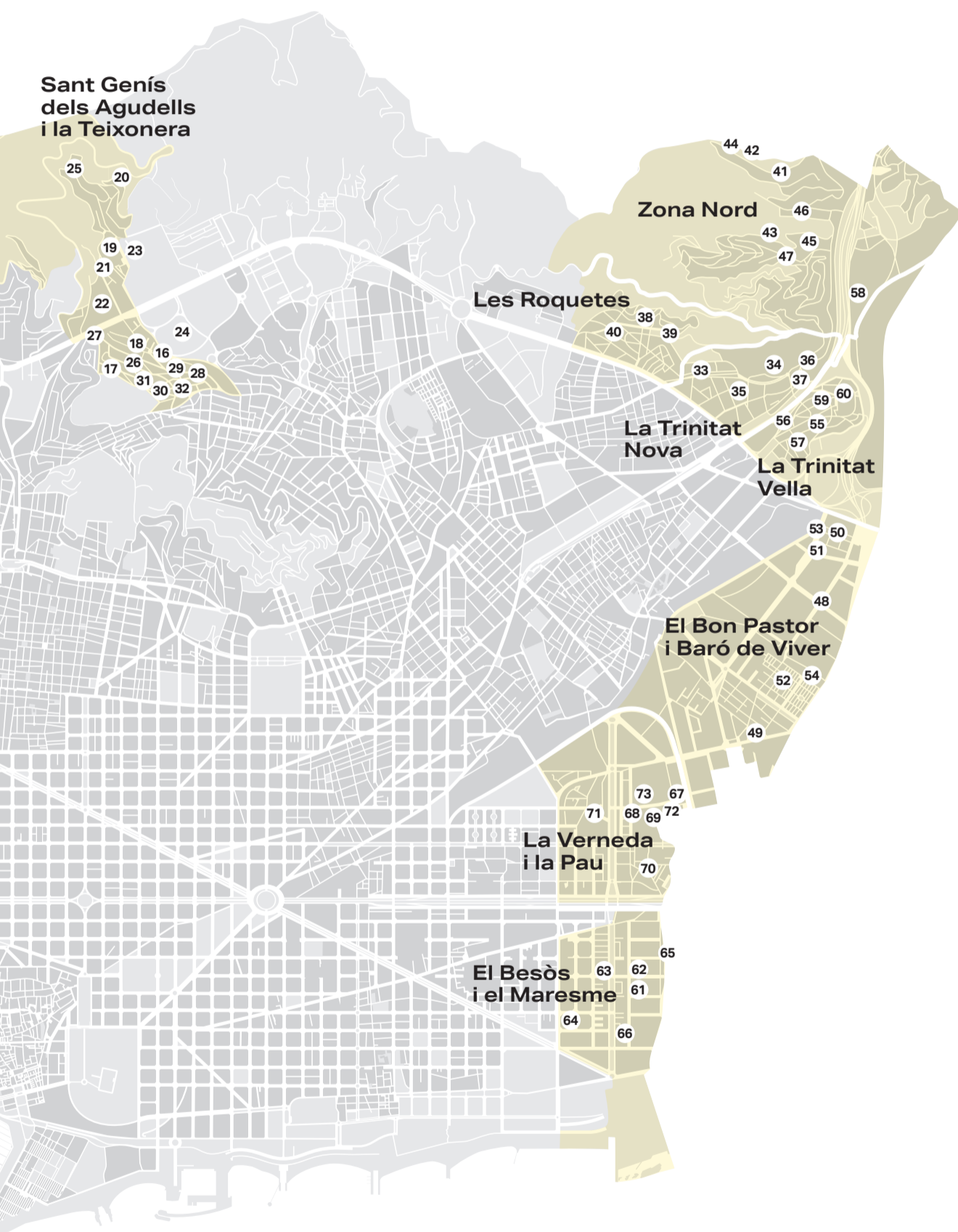

Les obres del Pla de Barris, així com les més de 600 accions que conformen el pla, tenen com a objectiu reduir les desigualtats socials que pateixen els barris. Per això, s'han prioritzat les intervencions que afavoreixen la vida comunitària, milloren l'accessibilitat dels barris i contribueixen a reduir les desigualtats educatives.

Les intervencions es reparteixen en:

- 10 transformacions integrals o millores en centres educatius
- 40 obres de millora de l'espai públic, la connectivitat i l'accessibilitat
- 14 obres de millora o creació d'equipaments comunitaris
- 9 obres de millora o creació d'espais esportius a l'aire lliure

La inversió total d'aquestes 73 obres és de 87 milions d'euros.

Zona Nord

41. Reurbanització i instal·lació d'escales mecàniques a l'entorn de l'avinguda de Rasos de Peguera.
42. Adequació dels vestidors del camp de futbol de Ciutat Meridiana.
43. Cobertura i millora de la pista del Campillo de la Virgen.
44. Reurbanització i millores de l'antiga zona esportiva de Ciutat Meridiana.
45. Millores de la senyalística al barri de Torre Baró.
46. Construcció d'una Oficina de l'Habitatge, OAC i Punt d'Assessorament Energètic a la Zona Nord.
47. Millores d'accessibilitat per al transport públic a Torre Baró.

El Bon Pastor i Baró de Viver

48. Reurbanització i remodelació del carrer de Caracas.
49. Reurbanització i millores a la plaça de Mossèn Cortinas.
50. Renovació del clavegueram dels carrers de Clariana i Campins.
51. Construcció d'un nou camp de futbol a Baró de Viver.
52. Nou Casal de Gent Gran del Bon Pastor.
53. Remodelació i millores de l'espai esportiu Club de Lluita.
54. Transformació de l'antic Institut Cristòfol Colom en el nou Institut de Formació Professional Rubió i Tudurí.

La Trinitat Vella

55. Reurbanització i millores al carrer de la Foradada i nova plaça dels Drets dels Infants.
56. Nou Casal de Gent Gran de la Trinitat Vella.
57. Remodelació, adequació i millores del passatge de la Trinitat i de l'Espai Barcino.
58. Creació d'una cal·listènia esportiva i millora dels camins i l'enllumenat dels entorns del Camí de Ronda.
59. Remodelació i millores de l'Escola Ramón y Cajal.
60. Millores puntuals de l'espai públic a l'entorn de la presó de la Trinitat Vella.

El Besòs i el Maresme

61. Reurbanització i millores al carrer d'Alfons el Magnànim.
62. Enderroc de l'antic cinema Pere IV per a la futura construcció d'un nou equipament.
63. Millores a l'Institut Rambla Prim.
64. Millores a la sala d'actes de l'Institut Barri Besòs.
65. Millores puntuals al Mercat del Besòs.
66. Remodelació i millores del menjador social i cooperativa Gregal.

La Verneda i la Pau

67. Reurbanització i millores a l'espai públic de Via Trajana.
68. Reurbanització i millores de l'entorn del carrer de Camp Arriassa.
69. Nou circuit esportiu: millora dels espais esportius a l'aire lliure de la Verneda i la Pau.
70. Millores a l'Institut Bernat Metge.
71. Millores a la sala de teatre de l'Escola La Pau.
72. Millores dels jocs infantils als espais públics de la plaça de l'Escola La Pau.
73. Millora del Casal de Gent Gran Verneda Alta.

El Pla de Barris, present a 16 dels barris més desfavorits de la ciutat, ha posat en marxa més de 600 accions per reduir les desigualtats socials en aquests territoris. En aquest espai n'expliquem algunes.

La salut als barris

L'impuls de la vida en comú, un hàbit saludable

L'Agència de Salut Pública, en el seu últim informe, alerta del creixement de les desigualtats en l'àmbit de la salut, desigualtats que acaben generant que l'esperança de vida entre un ciutadà d'un barri de rendes altes pugui arribar a ser 8 anys superior que la d'algú d'un barri de rendes baixes. Amb la voluntat d'ajudar a reduir aquestes diferències, el Pla de Barris ha treballat amb les àrees, departaments i districtes per tal de donar un impuls en aquells aspectes que es consideren importants a l'hora de potenciar hàbits saludables, que s'acaben traduint en una millora del benestar físic i emocional de tots els veïns i veïnes. Es per aquest motiu que tots els plans de barri compten amb projectes que, d'una manera o d'una altra, tenen el mateix objectiu, encara que la forma d'apropar-s'hi sigui a través de l'esport, de l'alimentació, de potenciar les relacions socials i evitar l'aïllament, de l'aprenentatge d'habilitats parentals, entre altres.

Per exemple, per al veïnat de més edat dels barris de Sant Genís dels Agudells i la Teixonera s'han posat en marxa programes com Fem Salut a la Piscina, on persones grans en situació d'aïllament i vulnerabilitat desenvolupen activitats lúdiques i terapèutiques a la piscina de l'Hospital de Sant Rafael. Un altre projecte que inclou l'esport —en aquest cas, el criquet— per obrir i reforçar l'acció comunitària és Les Dúnia, als barris del Besòs i el Maresme, i la Trinitat Vella. És un programa adreçat específicament a noies de famílies nouvingudes, per ajudar-les a teixir noves xarxes de sociabilitat. D'aquesta manera, a través de l'equip de criquet femení es treballen aspectes com la inclusió social i la visibilització del col·lectiu. Un altre exemple és la Xarxa Sense Gravetat, un programa que ofereix un catàleg de tallers oberts a joves (16-25 anys) provinents tant de la xarxa de serveis de salut mental com de la comunitat, en col·laboració amb els serveis i equipaments del territori.

Moltes altres activitats del Pla de Barris en l'àmbit de la salut posen també l'accent en els aprenentatges en la cura de la primera infància en barris com el Bon Pastor i Baró de Viver, la Trinitat Vella o les Roquetes. —

01

02

03

- 01 Gent gran de Sant Genís dels Agudells a la piscina de l'Hospital de Sant Rafael.
- 02 Jessica Sala participa al programa Nous Lideratges als Barris.
- 03 Participants a una sessió del programa Nous Lideratges als Barris.
- 04 Joves de Sant Genís dels Agudells a la nova Sala Jove.
- 05 Festa comunitària de la Pinya (les Roquetes).

04

05

Nous lideratges

A la recerca de nous lideratges als barris

Els barris de Barcelona són ens vius. Es renoven i creixen. Però no tothom té temps, espai o coneixements per participar activament en les decisions que conformen el present i el futur del barri. Per això es va posar en marxa el programa Nous Lideratges, que ja ha celebrat la seva tercera edició. Aquest projecte, impulsat pel Pla de Barris, la Fundació Jaume Bofill i l'Institut de Govern i Polítiques Públiques, és una formació vivencial adreçada a joves dels barris més desfavorits de la ciutat. El projecte promou el procés d'empoderament de les persones participants i, alhora, dona formació sobre aspectes de desenvolupament comunitari per contribuir millor a construir o reforçar el teixit social i ser promotors de propostes col·lectives. Al llarg del programa, una quinzena de joves de les àrees de Barcelona on actua el Pla de Barris s'han conegut, s'han apropat a la tasca d'entitats socials i culturals de diferents àmbits, han entrevistat diversos dirigents polítics i han après a construir un projecte social.

Jessica Sala, periodista en una publicació del barri de la Marina i una de les participants, afirma que el programa l'ha ajudat a empoderar-se i tirar endavant projectes de la seva associació. "Ara sé que puc fer més coses, que no m'he de posar límits i que puc anar més lluny", diu.

Programes com aquests són importants, en aquests barris, ja que als territoris més vulnerables és on hi ha més dificultats per identificar nous actius comunitaris i fer emergir iniciatives impulsades per la mateixa població. —

Més de quaranta joves s'han apropat a la tasca d'entitats socials i culturals de diferents àmbits

Formació a entitats

Una eina clau per reforçar els moviments comunitaris

Barcelona és una ciutat rica en esperit associatiu i reivindicatiu. A molts barris el veïnat amb inquietuds socials i ganes de canviar les coses es troba, comparteix experiències i pensa com millorar el futur junts. Per mantenir obert aquest camí, les entitats del barri —agents clau al territori de potenciació de la xarxa comunitària— han d'estar vives i en moviment. El Pla de Barris vol reforçar els moviments comunitaris i, per això, al llarg dels dos últims anys, conjuntament amb Torre Jussana, un centre de servei per a les associacions de la ciutat, ha posat en marxa un programa d'acompanyament i formació de l'acció veïnal als 16 barris del Pla de Barris. Un total de 34 entitats han rebut formació en els quatre àmbits clau per al seu bon funcionament: la intenció, la participació, l'acció i la gestió. —

Barris jugables

Jardins, places i carrers més jugables per als més petits

“El descans, el joc i el temps lliure són tan importants per al desenvolupament de l’infant com la nutrició, l’habitatge, l’atenció a la salut i l’educació”, diuen les Nacions Unides. Barcelona ha decidit ser una ciutat més amable amb els nens i les nenes, i el que més volen —i necessiten— és jugar. Amb aquesta idea, i emmarcat dins la mesura de govern “Barcelona dona molt de joc”, s’ha posat en marxa un pla per impulsar una nova visió del joc a l’espai públic, afavorint i reconeixent la seva importància social i millorant la vida comunitària. El Pla de Barris participa de ple en aquest projecte amb més d’una desena d’accions en marxa, reforçant nous espais que inclouen una àrea de joc o afavorint el joc espontani en parcs i jardins, places i carrers. Alguns d’aquests projectes són la renovació dels espais de joc als jardins de la Mediterrània, al barri de la Marina, i a la plaça Mossèn Cortinas, al Bon Pastor, així com la nova plaça que es farà als voltants de l’Escola La Pau, al barri de la Verneda i la Pau. “Ara és una plaça buida, on les famílies venen a buscar els infants i marxen. No hi ha vida. Això canviarà molt en poc temps: les famílies de l’escola van participar en la proposta per fer aquesta nova plaça i, d’aquí a poc, en aquest nou espai hi jugaran les nenes i els nens i xerraran les famílies”, explica Sònia Burgués, directora de l’escola. —

Marxes Exploratòries

Les dones canvien l’espai públic

Qui decideix l’urbanisme de l’espai públic? Carrers i places massa foscos, zones on no es pot transitar amb un cotxet de bebè, falta de jardins i parcs infantils... L’espai públic és de tothom, però aquests són només alguns dels problemes que, amb ulls de dona, detecten les veïnes quan caminen pels barris. Per tal de revertir aquesta sensació i millorar l’espai públic per a tothom, el Pla de Barris, conjuntament amb l’àrea de transversalitat de gènere, va iniciar fa mesos uns recorreguts a peu amb perspectiva de gènere, amb les veïnes, per trobar solucions conjuntes que facin la vida més fàcil, agradable i segura a tot el veïnat. D’aquesta manera, les dones van observar *in situ* elements que dificulten la vida quotidiana i que, si els canviem, la milloren. Aquestes passejades, treballades prèviament en una sessió de preparació, s’han dut a terme als barris de la Marina, la Verneda i la Pau, la Trinitat Vella, el Bon Pastor, la Trinitat Nova, el Besòs i el Maresme i, recentment, al barri de les Roquetes.

A principis del 2019, el veïnat de la colònia Santiveri i de tot el barri de la Marina —especialment, les veïnes, és clar— han celebrat la reurbanització dels entorns, renovats a partir de les demandes que van sorgir en la Marxa Exploratòria amb perspectiva de gènere que es va fer a la mateixa zona fa dos anys. Se n’ha millorat la il·luminació, la visibilitat, la vegetació i l’amplada de les voreres, i s’ha renovat el claveteram, el mobiliari urbà, tot el paviment i les àrees enjardinades. Ara, els carrers s’han tornat més accessibles, agradables i també segurs, per a les dones i per a tothom. —

Rehabilitació de finques

Un programa d’ajuts específics per garantir el dret a l’habitatge digne

Molts barcelonins i barcelonines saben que l’Ajuntament ofereix subvencions per rehabilitar interiors d’edificis i façanes o per instal·lar ascensors. Però què passa si ho desconeixes, o si no saps com demanar-los, o no tens cap administrador de finques per fer les totes les gestions necessàries per posar-ho en marxa, o si al teu edifici no hi ha establerta cap comunitat de veïns per posar-te d’acord i demanar aquests ajuts?

El Programa de Rehabilitació de Finques, del Pla de Barris i el Consorci d’Habitatge de Barcelona, va néixer per donar resposta a aquestes situacions. L’Ajuntament de Barcelona va constatar que certes finques, degut sobretot a la seva complexitat social i econòmica, no aconsegueixen beneficiar-se de les polítiques de rehabilitació municipals i, per tant, queden al marge de processos de rehabilitació i de les convocatòries d’ajudes públiques.

Aquest fet va empènyer a crear un programa d’ajudes amb un finançament específic i uns criteris d’accés que clarament busquen millorar finques degradades i amb una alta vulnerabilitat social, per tal de facilitar-ne la rehabilitació. Els objectius del programa són:

- Fer més accessibles les ajudes (que poden arribar a ser del 100 % segons les condicions socials dels beneficiaris), incorporant un acompanyament tècnic, jurídic i social en tot el procés de rehabilitació.

- Preservar les condicions de vida dels actuals veïns i veïnes, i evitar els possibles moviments d’expulsió.

- Contribuir a la incorporació al mercat de nou habitatge de lloguer social.

- Contribuir a la cohesió social gestionant conflictes i propiciant la regulació de les comunitats de propietaris.

A partir d’una potent diagnosi feta a tota la ciutat de Barcelona (UPC, 2017) i identificades les finques amb uns indicadors més crítics (socials i de conservació), es va fer un treball de camp proactiu aprofitant-se a les comunitats detectades i oferint-los l’acompanyament en el procés de rehabilitació i la tramitació d’ajudes.

El treball de camp de l’equip tècnic ha permès detectar i acompanyar un total de 135 comunitats de propietaris de finques potencialment vulnerables i iniciar un total de 104 expedients (1.582 famílies beneficiàries) que acabaran rehabilitant la seva finca gràcies al suport econòmic i social d’aquest programa. Actualment, 38 finques ja han iniciat les obres i la resta preveuen fer-ho durant aquest 2020. —

El projecte, dotat amb 15 milions d’euros, beneficia al voltant de 1.582 famílies

- 06 Rehabilitació de finques, al barri de Baró de Viver.
- 07 La nova plaça Dolors Canals, al barri del Besòs i el Maresme.
- 08 Una nena juga en un parc infantil de la ciutat.
- 09 Infografia de la metodologia de les Marxes Exploratòries.

“Hem d'enfortir el teixit veïnal i les polítiques públiques per plantar cara a les desigualtats”

Oriol Nel·lo, president del Consell Assessor del Pla de Barris de Barcelona

L'ENTREVISTA A LA CONTRA

REDACCIÓ —

Davant la desigualtat i la segregació, necessitem construir més ciutat i més societat. L'Oriol Nel·lo (Barcelona, 1957), doctor en Geografia, treballa, des de la universitat, des de l'escriptura i des de la política per reduir les desigualtats socials entre les persones. Ho va fer des de la Generalitat, al front de la Llei de barris (2004), i ara ho fa des del Pla de Barris de l'Ajuntament de Barcelona. L'Oriol està convençut que la complexitat de la desigualtat urbana exigeix una intervenció coral entre les iniciatives ciutadanes i unes polítiques públiques robustes i innovadores. En aquesta entrevista, l'Oriol subratlla que els drets socials s'han de defensar cada dia i que els barris organitzats són els que millor fan front a les crisis.

D'on surgeix la idea del Pla de Barris?

L'increment preocupant de les desigualtats, agreujat sobretot a partir de la crisi, fa que aquelles persones que tenen més necessitats de serveis i menor capacitat adquisitiva es vegin empesos a viure en els barris amb més dèficits urbanístics, educatius, de serveis... Això suposa un problema, però, a la vegada, dona l'oportunitat de reivindicar, amb tota justícia, més serveis per a aquests barris, per assegurar els drets dels que hi viuen. Aquest és l'objectiu del Pla de Barris: impulsar polítiques públiques específiques per lluitar contra els efectes de la desigualtat en aquells barris que més la pateixen, polítiques que permetin intervenir-hi de forma integral i transversal per millorar les condicions de vida.

Què creus que s'està aconseguint amb el Pla?

Una de les poques coses bones que ha sortit de la crisi tan profunda i brutal que hem patit és una florida molt important d'iniciatives ciutadanes, de formes alternatives d'organització, com els bancs de temps, els menjadors populars, etc. La peculiaritat del Pla de Barris és que l'Ajuntament de Barcelona el va concebre no de forma unilateral, com a institució, sinó proposant als veïns dels barris de fer un pla junts, a partir d'allò que les entitats i associacions veïnals ja estaven fent o volien fer als barris. D'aquesta manera s'han aconseguit millores d'estructures i de serveis, així com millores organitzatives i de cohesió entre els veïns. Aquest és un resultat que potser no veus quan passes pels carrers, però és essencial: si tenim un teixit veïnal fort, tenim una major capacitat per plantar cara a l'adversitat, establir mecanismes de solidaritat que funcionen i, també, millorar la capacitat de reivindicar els drets socials.

Per què el Pla de Barris dona tanta importància a l'educació?

L'escola incideix de manera extraordinària en el progrés o el retrocés d'un barri. Les desigualtats es generen a través de mecanismes econòmics, però es reproduïxen a través d'altres mecanismes, i un d'aquests és l'escola. La reducció de les desigualtats passa per mesures de caràcter econòmic. Però per evitar que la desigualtat es consolidi i creixi cal tenir un sistema escolar capaç d'oferir igualtat d'oportunitats a tots els nois i noies independentment del nivell de renda de les seves famílies.

En aquests temps de globalització i polítiques transnacionals, ressurgeix la reivindicació de les polítiques locals i de barri. Per què?

Travessem un període en què s'estan posant en dubte drets que nosaltres consideràvem irreversibles: les pensions, la salut, l'educació. Cal defensar i refermar les polítiques socials. I per fer-ho cal territorialitzar-les, és a dir, cal partir dels problemes de cada lloc concret i projectar polítiques adaptades a cada lloc.

Per què funcionen més les polítiques socials si es territorialitzen?

Primer, perquè són més eficaces; segon, perquè permeten implicar el teixit ciutadà, i tercer, perquè d'aquesta manera la ciutadania se les fa més seves. A més de ser pensades en cada territori han de tenir l'ambició de cobrir tots els aspectes de la vida del barri: de l'educació al comerç, de l'habitatge a l'espai públic, de l'accessibilitat als serveis. Ara bé, les institucions d'àmbit superior també tenen responsabilitats. No és correcte pensar que les necessitats dels barris s'han de tractar únicament amb recursos locals. L'Ajuntament de Barcelona pot tirar endavant el Pla de Barris perquè té la grandària que té, però els petits ajuntaments no ho poden fer, és impossible. O hi ha una transferència de recursos des de la Generalitat i des de l'Estat cap als ajuntaments o no hi ha manera de millorar els barris vulnerables.

Què podem aprendre d'un programa com el Pla de Barris?

Crec que aquest Pla confirma tres coses. Una és la necessitat de coneixement, per mesurar i canviar la ciutat. L'altra és la necessitat de la intervenció des dels poders públics, per no deixar la ciutat en mans d'impulsos del mercat que generen desigualtat. I la tercera és que només es pot tenir èxit si el veïnat s'organitza i fa seves aquestes conquestes. —

SENSE BARRIS NO HI HA BARCELONA
www.pladebarris.barcelona

“Fem tallers per no perdre la memòria”

Eduardo Vega – President de l'Associació d'Amics de l'Arc del Teatre i Rodalies

Sóc soci fundador de l'associació, la qual es va constituir als anys noranta. El taller de memòria està destinat a persones grans per fer exercicis per millorar i mantenir la memòria. Temps enrere, es feia al CAP, juntament amb classes d'esport. Quan des del CAP ens van informar que no podien continuar oferint aquestes activitats, ens vam posar en contacte amb l'Elisa Vela, del projecte del Pla de Barris, per portar el taller de memòria aquí a la nostra associació. Ara ja fa uns anys que fem aquest taller i per a nosaltres és important aquest espai que s'ha generat a l'associació. —

“Acompanyo els comerciants d'origen paquistanès”

Kiran Khan – Tècnica de dinamització intercultural

La meva feina a Migra Studium era assessorar els comerciants de procedència majoritàriament paquistanesa i bengalina. Juntament amb Barcelona Activa i la Oficina d'Atenció a Empreses, vam assessorar els comerciants en les seves necessitats. Per exemple, si volien posar un negoci, els informàvem sobre les llicències que podien adquirir o els ajudàvem en alguns tràmits en els quals tenien dificultats per l'idioma. Un problema amb el qual ens vam trobar sovint és que, quan hi ha inspeccions, molts cops no entenen què els demanen i la situació pot derivar en una multa. Per això els acompanyàvem i els ajudàvem a realitzar els tràmits necessaris.

També vam ajudar a promoure la diversificació de l'oferta comercial, perquè no tota estigués destinada al turisme. —

“Generem confiança entre institució i veïnat”

Andreu Meixide – Cap de projecte del Pla de Barris del Raval sud i el Gòtic sud

És una feina molt agraïda i molt maca, perquè tenim l'oportunitat de treballar amb molta gent diferent, tant veïns i veïnes com tècnics de l'Administració i també molta gent d'entitats, públiques i privades. La gràcia o la virtut de ser cap de projecte és que tant la companya Elisa Vela com jo hem hagut de parlar i trobar acords i generar confiança entre moltíssims tipus de gent diferent, i això per a mi és clau. Més que coordinar-ho tot és ser-hi present i conèixer el llenguatge. O sigui, parlar amb qui et toca parlar en cada cas. Si fem una metàfora, som com el fil i l'agulla que va cosint diferents pedaços de tela, i, si vols que quedi bé, has de saber com punxar i per on passar. Per a mi el mèrit dels caps de projecte és fer aquesta tasca d'acompanyar i moderar debats i diàlegs que són complexos, que a vegades són tan innovadors que resulten difícils d'entendre fins i tot per part de l'Administració. Es una feina molt enriquidora perquè té un component humà i de relació personal molt fort. —

“Les dones troben respostes a moltes preguntes”

Sidrah Ishaque – Tècnica del programa “Parlem de salut”

Des del procés de salut comunitària del Raval, que coordina la Fundació Tot Raval, hem construït un projecte pilot que anomenem Referents Comunitàries de Salut. El projecte té per objectiu ajudar a reduir les barres d'accessibilitat dels serveis sanitaris i socials del barri, i ho fa a través de dues estratègies. La primera és la generació d'un espai de diàleg, “Parlem de salut”, que posa en relació professionals sanitàries i socials amb dones de diferents contextos culturals. Aquest espai permet que les professionals incorporin la perspectiva intercultural en la quotidianitat del servei i que les dones tinguin més coneixement sobre aspectes relacionats amb la salut i coneguin més i millor els serveis i recursos del barri. La segona estratègia és la creació d'un grup de dones, que esdevenen Referents Comunitàries de Salut i que fan d'enllaç o canal entre persones de diversos contextos culturals i els serveis i recursos del barri. L'objectiu d'aquest grup és acompanyar i donar eines a aquestes dones que fan o faran aquesta tasca d'acompanyar i informar les persones del seu entorn més immediat sobre els serveis i recursos del barri. —

“El servei d'acollida és una aposta per lluitar contra la segregació escolar”

Aurelio Ruiz – Pare i membre de l'AMPA de l'Escola Drassanes

El servei d'acollida matinal el vam iniciar al curs 2018-2019 gràcies a l'ajuda del Pla de Barris, per veure si el fet de no disposar d'un servei d'acollida de 8 a 8.30 h del matí podia ser un factor que provoqués que certs tipus de família ja ni tan sols poguessin optar a venir a la nostra escola, la Drassanes. Vam participar en algunes sessions formatives amb diverses entitats que involucraven famílies d'escoles bressol, i alguns participants ens comentaven que la nostra escola la descartaven directament perquè necessitaven un servei d'acollida. I en això ens hi va ajudar el Pla de Barris. A la nostra escola no era una necessitat manifesta, ja que la gent que ho necessitava no venia i no es generava la demanda. La meva tasca ha estat, com a secretari de l'AMPA, fer d'interlocutor amb el Pla de Barris per traslladar-ne les necessitats. —

“El criquet té un lloc al Raval”

Karim Benasser – Educador social

La Pista Negra és un projecte que va néixer per la necessitat del col·lectiu de joves d'origen paquistanès i bengalí, que no disposava d'espais adequats per a la pràctica del criquet. El joc del criquet a l'espai públic va generar alguns conflictes i, com a APC Educadors de Carrer del Raval, vam plantejar que calia trobar-hi una solució. Des de la Taula Jove del Raval, espai comunitari on participem, va sorgir, gràcies a la col·laboració del Pla de Barris, la proposta d'arranjar el pati de l'Escola Cintra, perquè s'hi pogués jugar al criquet amb seguretat. L'objectiu era construir un projecte coparticipatiu i comunitari, que convidés els joves que jugaven a l'espai públic a implicar-se en tot el procés de les obres i la gestió de l'espai: les futures zones de joc, els horaris, la planificació, etc. És un projecte que ha tingut molt bona acollida i ha potenciat la pràctica del criquet i altres esports entre joves del barri. —

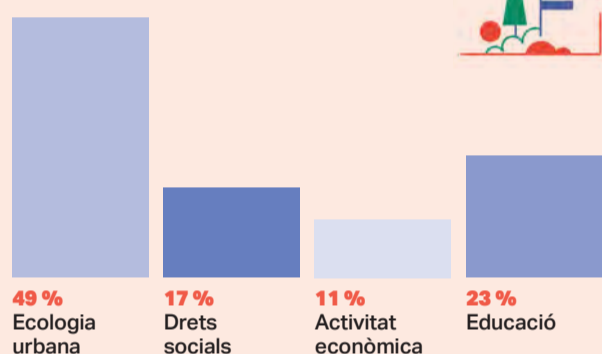
El Pla de Barris en xifres

Amb més de 600 accions impulsades durant els últims tres anys a Barcelona, aquests són alguns dels resultats més tangibles del Pla de Barris.

Dotació pressupostària

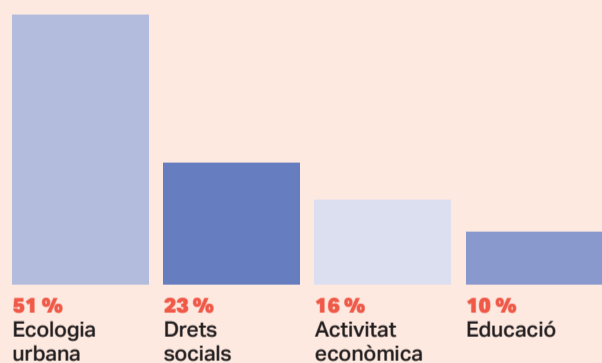
150.000.000€

DOTACIÓ PRESSUPOSTÀRIA TOTAL A TOT EL PLA DE BARRIS

17.009.634€

DOTACIÓ PRESSUPOSTÀRIA TOTAL AL RAVAL SUD I AL GÒTIC SUD

Població beneficiada

A Barcelona hi viuen 1.620.343 persones, segons dades de l'Idescat.

Als barris del Raval sud i el Gòtic sud 38.693 persones s'han beneficiat del Pla de Barris.

203.342

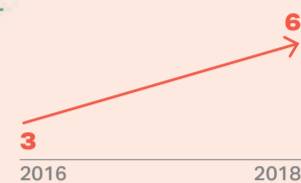
PERSONES QUE S'HAN BENEFICIAT DEL PLA DE BARRIS A TOT BARCELONA

Activitat econòmica

+100%

AUGMENT DE PROGRAMES DE FORMACIÓ OCUPACIONAL MUNICIPAL AL BARRI

Drets socials

+18%

AUGMENT DE PARTICIPANTS EN PROGRAMES DE SALUT COMUNITÀRIA A LA CIUTAT

187

HABITATGES DEL RAVAL I EL GÒTIC QUE REBEN AJUDES PER A LA REHABILITACIÓ DELS EDIFICIS ON VIUEN

4

PROJECTES DE REFORMA PER VEÏNIFICAR L'ESPAI PÚBLIC DEL BARRI

Ecologia urbana

+19.912 m²

AUGMENT D'ESPAIS D'ESTADA I PARCS INFANTILS

Equival aproximadament a 2,4 camps de futbol.

01

02

“L’objectiu d’aquestes millores no és fer nous espais públics neutres, sinó que potenciïn i facilitin el seu ús veïnal i de vida quotidiana”

Veïnifiquem el Raval sud i el Gòtic sud

REDACCIÓ —

Un simple passeig al matí, a la tarda o a la nit pels carrers i places del Raval sud i el Gòtic sud certifica que són uns dels espais més densos i amb més visitants del món. Però aquests mateixos carrers i places són també les zones de vida pública dels veïns i les veïnes que hi viuen. Tota la diversitat de nenes i nens, gent gran, dones i homes veïns del Raval i el Gòtic tenen dret a gaudir del seu propi barri. Per això, el Pla de Barris i el districte de Ciutat Vella han posat en marxa una sèrie d’accions per potenciar el fet que aquests carrers i places esdevinguin espai veïnal per a usos i necessitats de la vida quotidiana del barri.

Aquestes accions de millora i remodelació per impulsar la veïnificació afecten espais petits, com les entrades de les escoles públiques Collaso i Gil, Rubén Darío i Drassanes, que s’han plantejat per potenciar les relacions entre criatures, famílies i escola, però també afecten espais grans, com la rambla del Raval, la plaça Salvador Seguí, la placeta Manuel Vázquez Montalbán i els Jardins de les Voltes d’en Cirés, al Raval sud, i la plaça Sant Miquel, al Gòtic sud.

Comencem un passeig pel Raval sud, un dels barris amb més pressió de la ciutat. Hi ha molts turistes i visitants, i molt poc espai públic útil per al veïnat. Hi ha un volum important de serveis culturals i socials, i s’hi celebren activitats de tota mena. “En l’anàlisi per al Pla de Barris vam decidir posar en marxa el concepte de veïnificació. La idea és potenciar i garantir que l’espai públic respongui a les necessitats de les persones que viuen al barri”, explica Andreu Meixide, cap de projecte d’aquest Pla. A partir d’aquest concepte es treballa una remodelació ja finalitzada, que dibuixa un nou recorregut que connecta la rambla del Raval, la placeta Manuel Vázquez Montalbán i la plaça Salvador Seguí, de manera que aquests tres espais públics formen una nova ruta i esdevenen més amables i acollidors per al veïnat. A Salvador Seguí hi ha més espai verd i nou mobiliari urbà, i s’ha ampliat l’espai de joc per fer-lo més obert i lliure. Properament, es millorarà la il·luminació del túnel de connexió entre aquesta plaça i la de Manuel Vázquez Montalbán, la qual s’ha convertit en nou espai de joc amb pistes esportives de pilota petita i més espai verd. D’altra banda, la remodelació de la rambla del Raval ha transformat l’espai en una gran plaça oberta, epicentre del barri. Entre altres accions, moltes de les quals s’han recollit a través de la participació veïnal, s’aprofiten més tots els metres quadrats per fer-hi activitats del veïnat, s’han fet nous espais de joc infantils, s’ha renovat tota la il·luminació i s’ha refet l’espai verd per millorar-ne la visibilitat i evitar-hi racons.

Deixem la rambla del Raval avall, creuem Nou de la Rambla i arribem als Jardins de les Voltes d’en Cirés. Aquest nou espai, ja remodelat, és una actuació reivindicada per totes les entitats del seu

voltant, com l’Escola Oficial d’Idiomes, la residència de gent gran, el centre cívic o la mateixa Associació de Veïns de l’Arc del Teatre. “Abans, aquest espai estava infrutilitzat perquè era fosc, amb racons, feia sensació d’inseguretat”, explica Elisa Vela, de l’equip del Pla de Barris. Ara, els Jardins han canviat: la remodelació inclou una nova zona de joc infantil, més espais de connexió amb totes les entitats que conviuen al seu costat i una nova entrada al Centre Cívic Drassanes des de la mateixa plaça. “A poc a poc el veïnat se l’està fent seva i, amb el bon temps, per exemple, s’hi han fet sopars populars”, diu l’Elisa.

Del Raval sud passem al Gòtic sud i arribem a la plaça de Sant Miquel, un espai envoltat d’edificis de l’Administració pública (el mateix Ajuntament de Barcelona, dependències de la Generalitat...) que abans era poc més que un pàrquing per a cotxes. Ara, per fi, després de dècades de reivindicacions al barri, la plaça és un espai guanyat per al veïnat. En una primera fase s’hi va restringir el tràfic i els permisos d’aparcament, i s’hi van posar cadires i taules d’ús lliure. El canvi va funcionar: l’espai es va fer més agradable, càlid i humà. La remodelació de Sant Miquel, ja en marxa, inclou més ombra, més vegetació i més espai d’estada i de jocs infantils i juvenils en clau de ciutat jugable. “Sembla que tot-hom ja ha assumit que aquesta plaça ha de ser per al veïnat. Viuen al cor de la ciutat, però també tenen dret a tenir un espai tranquil i de joc al costat de casa seva”, reflexiona l’Andreu. —

01 La Rambla del Raval, la plaça de Vázquez Montalbán i la de Salvador Seguí, renovades amb el Pla de Barris.

02 Jardins de les Voltes d’en Cirés.

"Encara sort que ara soc aquí, en aquesta casa"

Juan Carlos Fuchs i Salvador Mozota

Teixim Barri

REDACCIÓ —

Cada dia neixen noves maneres d'afrontar els reptes complexos dels nostres barris. Teixim Barri és el nom d'un projecte treballat entre diverses mans (Pla de Barris del Raval sud i Gòtic sud, la Fundació Família i Benestar Social, Hàbitat 3, Impulsem i La Boqueria Taller d'Arquitectura) per aconseguir millores socials en matèria d'habitatge, formació, ocupació i cohesió veïnal al barri Gòtic. Així, persones del món de l'obra en situació d'atur de llarga durada i altres riscos d'exclusió han sumat esforços en aquest projecte de formació i obra per rehabilitar tres habitatges al carrer Escudellers, al cor del barri Gòtic. Ara, en aquests habitatges ja renovats hi ha persones grans en situació d'alta vulnerabilitat del mateix barri. És el cas de Juan Carlos Fuchs, de 69 anys, i Salvador Mozota, de 80, que comparteixen un d'aquests nous habitatges socials. Ja es coneixien d'abans, de la vida al carrer.

On vivíeu abans d'arribar a aquests nous habitatges socials?

Juan Carlos: Jo vaig estar-me gairebé 22 anys a la Pensió Lirio (al carrer Nou de Sant Francesc, un lloc on vivien persones grans sense recursos). Quan va morir la propietària, el marit va dir que tancava la pensió, que ens busquéssim la vida. Vaig anar a parar a una altra habitació rellogada, però era un lloc terrible: brut, amb cuques. El propietari m'obligava a tancar el llum a les nou del vespre i a partir d'aquella hora no podia encendre el llum ni per anar al lavabo. Encara sort que ara soc aquí, en aquesta casa. No tinc paraules per agrair-ho.

Salva: Jo també estava en una habitació de relloguer, però vaig tenir problemes amb altres persones que s'estaven en aquell pis. Vaig rebre amenaces, hi havia gent de mala fe. Vaig haver de marxar. Encara sort que un conegut em va defensar.

Expliqueu una mica la vostra història.

Juan Carlos: Jo vaig néixer a Via Laietana, al costat del Palau de la Música. El meu avi era director d'una companyia d'assegurances i de jove vaig treballar-hi. Després vaig estar un temps treballant a la companyia naviliera Ybarra. Vaig embarcar en un vaixell que es deia Cabo San Roque i vaig anar a Sud-amèrica. Però la companyia va fer fallida. Vaig decidir pujar a un vaixell de càrrega i vaig anar a Kenya. Després vaig tornar aquí a Barcelona i vaig treballar a la porteria d'un edifici del carrer Doctor Fleming. Després es va morir el meu pare i tot es va acabar per a mi. No em va deixar res i jo no tenia ni un duro. Anava a un menjador del Clot on s'hi menjava fatal, hi

havia molt mal rotllo. I ara ja fa més de 13 anys que menjo al centre de dia (centre de la Fundació Família i Benestar Social). Hi conec molta gent. Ara ha canviat molt tot; potser hi ha massa delinqüència, però m'agrada aquest barri. Tinc família aquí a Barcelona, cosins i cosines. Viuen a la Bonanova. Tinc una cosina malalta i l'aniré a veure un dia d'aquests. Prenc pastilles per als nervis i per dormir.

Salva: Bé, jo vaig néixer en un poble de la província de Saragossa. Vaig estar a la Legió. He donat moltes voltes. Vaig treballar molt de temps de cambrer en hotels de luxe. Em guanyava bé la vida, eh? Vaig treballar a la Costa Brava i aquí a Barcelona, a l'Hotel Reina Sofia i a l'Hotel Rey Juan Carlos I. De fet, el dia que van inaugurar aquest hotel jo ja hi era, treballant. El que em va passar és que als 52 anys em van dir de jubilar-me, però no sé que va passar, si no vaig cotitzar o què. El cas és que no va anar bé la cosa. Em vaig quedar al carrer. Vaig haver de buscar-me la vida com vaig poder, a la Barceloneta o aquí al costat mateix, a la plaça Reial.

Feu activitats junts?

Salva: Bé, sí, ens veiem aquí a casa o al centre de dia.

Juan Carlos: Sí, ens veiem, ens saludem, però cadascú està tranquil·lament a la seva habitació. Jo el que faig cada dia és aixecar-me, arreglar-me; vaig a comprar el diari, vaig a la terrassa de la plaça de la Mercè a fer un cafè i després al centre de dia. Abans a la pensió no hi tenia espai per a res, no hi podia deixar res. Vivia en una habitació compartida. Ara tinc temps, puc estar tranquil, puc preparar-me l'esmorzar amb temps, sense haver de marxar, i llegir el diari sense pressa.

Què us agrada fer?

Juan Carlos: A mi m'agrada veure la tele. Veig el telediari i l'altre dia vaig veure una pel·lícula del Richard Gere. També m'agrada llegir. Tinc com vint o vint-i-cinc llibres guardats al meu armari. M'agraden les biografies. Ara estic llegint un llibre sobre Joselito, el torero.

Salva: Doncs a mi m'agrada menjar. Com que vaig treballar de cambrer a molts llocs, al centre de dia ajudo i ensenyo com parar taula, i també ajudo a preparar una mica la presentació del menjar. Ara estic molt content, en aquest pis; visc millor, la veritat. Encara que sigui tot una mica més avorrit! —

“Tot ho dirigim els adults i això als joves no els quadra”

Joves del Raval ocupen l'espai públic per fer barri.

L'antiga casa-fàbrica Can 60, al carrer Riereta, del Raval, és un immens edifici que l'Ajuntament de Barcelona va comprar a un grup inversor alemany que hi volia construir un complex de pisos de luxe. El consistori, però, finalment reconvertirà l'edifici en habitatge social i equipament per al veïnat. Un dels espais d'aquest nou equipament serà per als joves. Però com ha de ser aquest espai? Des de fa un temps, al cor de la rambla del Raval funciona un petit espai per a joves que vol ser la llavor del futur equipament. És el #KN60LAB, un lloc d'acollida juvenil on l'equip educatiu no et diu el que has de fer, sinó que et pregunta què vols fer. La idea és crear xarxa, visibilitzar i empoderar les joves i els joves perquè participin a la vida del barri i, alhora, que es pugui adaptar el disseny del futur equipament a les seves voluntats i necessitats reals.

Michael Harram Fernández té 22 anys i és nascut al Raval. Forma part de La Llama, un col·lectiu de rap que fa més de cinc anys que es va posar en marxa i que fa dels drets humans el seu motor de lluita. A *Voces mudas* reciten “no vamos a hablar de hombres y mujeres. Somos personas, pueblos, culturas, colores”. Es nota que el Michael és una peça imprescindible del projecte.

“La idea del #KN60LAB de no dirigir, de no oferir activitats, al principi va ser complexa d'entendre per als joves. Però a poc a poc la proposta va calar: és un espai on pots, simplement, estar-t'hi. A molts llocs hi has d'anar a fer una cosa concreta. Aquesta és la diferència. Quan es fa un equipament, sempre es fa una mica el mateix: sala d'actes, sala de reunions, sala d'informàtica... Però potser no és això el que interessa als joves.”

“Hem fet tardes de cinema, una exposició de fotografia explicant els aspectes positius del barri, *jam sessions*. Tot això serveix per explorar molts interessos: artístics, musicals... Per a mi, un moment guapo del #KN60LAB va ser un cinefòrum que vam fer una nit d'estiu. Hi havia moltíssima gent. De fet, sempre que el mòdul és ple és un moment guapo per a mi.”

Hi ha coses a millorar, és clar. “Falta que vinguin més noies. El #KN60LAB és a peu de carrer i veiem que venen més

nois que noies. Però hem fet un taller de rap i hem vist que pot ser una bona eina perquè s'hi apropin més. Vam veure que hi havia interès, especialment entre les més joves.”

“El futur equipament Can 60, al carrer Riereta? No hi penso gaire, en això, la veritat. El que fem és viure el moment. M'interessa el que passa ara.”

Ariadna Estany també forma part de l'equip d'educadors del #KN60LAB. Al principi l'amoïnava una mica l'expectativa pel format del projecte. Era tot un repte: no estaven segurs de com els rebrien ni de com funcionaria.

“De seguida van tenir una bona acollida. La clau del #KN60LAB és que no és un projecte programat, sinó que es basa en la incertesa, en les preguntes. Al principi ens demanaven quins dies teníem activitats, a quines hores... Estem massa acostumats a consumir activitats com a productes tancats.”

“Nosaltres impulem un procés creatiu, col·laboratiu, que vol provocar canvis. Quan et diuen que tens aquest espai per fer el que vulguis... al principi costa, perquè probablement no t'han preguntat mai què vols fer. I creiem que el que ha agradat al jovent és aquesta mirada neutra.”

“Tal com explica el Michael, una de les coses que ens ensenya el #KN60LAB és que l'espai públic encara és molt masculí. Volem abordar millor aquesta diversitat de diversitats on es creuen el gènere, l'origen, la cultura i el cicle vital. Hem de veure com ens apropem més i millor a les noies: què els interessa, què les mou, què diuen.”

“Un moment guapo? Per exemple, quan els joves del barri han vingut a reunir-se i a preparar la Nit Jove de les festes del Raval. Això vol dir que comptem amb nosaltres.”

“El futur equipament Can 60 haurà de tenir capacitat per encabir tot el barri. No vindran perquè obris la porta i ja està. Per això tot aquest procés és tan important. Han sortit propostes que nosaltres no hauríem pensat mai, com tenir un espai per desenvolupar l'espiritualitat. Tot ho pensem i ho dirigim els adults, però potser això als joves no els quadra.”